

ديزاین: الحاج سید عابد عثمان سوید

ایستراتیژی و عملیاتی

Ketabton.com

۱۳۹۴

لیکنه اوټولوونه :

الحاج امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
د افغان استراتیژیکو څیړنیز مرکز او

د حق د لاری کلتوری ټولنی مدیر مسؤل - جرمني

www.masjed.se

پښتو متلونه

بسم الله الرحمن الرحيم

څو لنډې خبرې :

اولسي ادب د اولسونو معنوي پانگه ده ، دغه په زړه پورې فکري ټولنيزه پانگه د زماني په اوږدو کې دټولنيز ژوند په خوره لمن کې دسترو ملي ارزښتونو په توگه تومنه اخلي .

انسان ټولنيز موجود دی دټولنيز ژوندله لوړو او ژورو ارزښتونو ډک بهير په ډاگه بڼې چې که انسان ټولنه جوړه وي همدا انساني ټولنه بيا پر خپل وار د انسان د شخصيت په جوړولو او لوړو ټاکلو کې ټاکلې برخه لري . دا اولسي ادب په تلپاتې بڼې کې متلونه ځانگړي ځای لري . متلونه هغه لنډې خوله معنې ډکې جملې دي چې هر يوه يې ځانته وزن ، خوند او انسان جوړونکي او لوري ورکونکي ارزښت لري . متل دپير يو ژوند تجروبو پر بنسټ د فکر او پوهې حکمت بڼه ده . دغه لنډ خو په معنې کې پاخه او رسيدلي احکام د زماني په تيريدو کې نه يو اخی خپل خوند او رنگ نه بايلي او دژوند پاتې نې خزان نه وهی بلکې پخيدو سره سم لا پسي پخيري ځکه دادخلکو له زړو رواټي هغه خبرې دي چې مخامخ دخلکو زړونه لاره باسي . دی څو متلونه ته وگوري .

نا پوه دومره بر بل نه کوي لکه پر ځان .

پردی کت تر نیموشپو وی ،

په اور چی لو بیړی نو سوزیږی ،

تر څو رښتیا راخی درواغو به کلی وران کړی وی .

پردی خواره یا پور دی یا پیغور .

غره په غره نه ورخی خو سړی په سړی ورخی .

همداوس خپل په وینو او اوښکو لړلی هیواد خورورو هیوادوالوته وگوري همدا اوس ورته په سلگونونو پښتو متلونه هر یو دژوندانه لوی لوست دی . ولی دبد مرغی پدی تیاره کنده کی ولويدو ؟ مگر همداوس نا پوهی ، دپردو په کت ناستی ، دروغواو له لور سر لوبو او ځانځانی ورکی ته ونه ليردولو ؟

ارواښاد بهاوالدين مجروح دځانځانی بنامار (اژدهای خودی) په منظوم اثر کی ددغه تور طاعون ریشی په فکري فلسفې بڼه را وڅیرلی دهغه وتلی اثر انساني حکمی پایله همدا وه چی « غره په غره نه ورخی خو انسان په انسان ورخی » دغه

انسانی حکم دپیری مال دی او پیری پیری په خپل قوت پایی ، نن چی افغان

اولس دنړیوالو او سیمه ییزولو بو لاس تړلی قربانی شو اوخپلو نا پوهیو ،

ځانځانیو او ځان وژونو په گوټ گوټ کی خورور کړ ، او ستري فکری ، هنری

اوادبی ملی پانگی یی یا د اور لمبو کی وسوی یا دبوسو په بیه د لیلام بازار

ته وړاندی شوی ، پدی اورکی خزانی ډیره لږه برخه هم څوک راتولولی او خوندي

ساتلی شی دابه ددیر لوی ارزښت لرونکی کار وی .

پښتو متلونه

د پښتو متلونه راټولول او داولسی ادب دیوی درنی برخی په توگه دهغو ژوندی ساتل له ملی فرهنگ او شتمی سره د ژوری مینی درلودلو معنی لری . داسمه ده چی پښتو متلونه پخوا څو څو ځله په لویو لویو توکونوکی راټول او چاپ شویدی خونن زمونږ زیات شمیر و ظنوال له داسی حالاتو سره مخامخ دی چی هغو لویو مجموعو ته یی لاس نه رسی همدا کوچنی درسونه هم لوی ارزښتونه دی . دامیر حبیب الله د امارت په دوره کی ارواښاد غلام محی الدین افغان د هغه وخت د ملی خپرونی «سراج الاخبار» په گڼو کی دلومری ځل لپاره له پښتنی فولکلور څخه مشهور متلونه راټول او چاپ کړل دغه کار هغه وخت داولسی ادب دمینه والو ډیره ژوره تنده ماته کړه .

باور لرم چی د درانه ورور «امین الدین سعیدی» د پښتو متلونه دغه راټولو شوی کوچنی خوله ستر ارزښت ډکه مجموعه به لږ تر لږه د غربت او مهاجرت په دنیا کی د ډیر و مینه والو تنده ماته او د پښتنو اولسی ادب د متلونو ستر بن دغه بڼکی ځانگه به د ډیرو افغانی مهاجرو کورنیو دکورونو زینت شی . د افغانستان د ټولو ورونو اولو سونو د ملی فرهنگ او د هیواد دادبی او هنری شتمنیو دخوندی ساتلو او ودی په هیله .

شاه محمد « حصین »
کلن - جرمنی ۱۹۹۶ کال

پښتو متلونه

پښتو متلونه

- اول سلام پسي کلام .
- اول خان پسي جهان .
- امانت ځمکه هم نه خيانتوي .
- انسان تر کاني کلک تر گل نازک دي .
- اوبه په ډانگ نه بيليري .
- اوبه چي تر سره شي څه يوه نيزه څه دوه نيزه .
- اوبه له سره خري دي .
- اوبه به تيري شي کاني پاتي کيري .
- اورته خپل او پردي يودي .
- اوسپنه پر اوسپنه ماتيري .
- اوسپنه چي څومره ټکول کيري هومره کلکيري .
- اوبن په بډه نه وهل کيري .
- اوبن ته ويل غاړه دي کړه ده ويل کوم ځای مي سم دي .
- اول زده کړه بيا کوژده کړه .
- انتظار له وژلو زيات دي .
- آسمان چي څومره غريزي هومره نه وريزي .
- اور ته راغلي دکور ميرمن شوي !
- اورته چي نږدي کيري خامخا سوزيږي .
- اصيل ته اشارت کم اصل ته کوتک .
- آزمويلى سړينه آزمويى .
- آسونه ئي نغول چنگښو هم پښي پورته ونيوي .
- اوبه خري ماهي نسي .
- اختر پت ميره ندي .
- ابي مړه تپه شكيلی .
- باد چي پاسني وي باران يي گړندي وي .
- مار چي هر څومره خوار شي بيا هم ځنگښي نه خوري .
- بښنه په لک حساب په کلک .
- بد بوټي بلا نه وهي .
- بد به دي په زړه لرم سلام به دي خوله .
- بد تربور په بده ورځ پکار يږي .
- بي ډوله مه گديږه .
- بلاوه وه خو برکت ئي نه و .
- بي گودره مه گديږه .
- بل ته چي گوته نيسي ځانته دري کوتي نيول کيري .
- بي عقل دومره پر بل نه کوي لکه په ځان .
- بيکاري هسي بلا ده هم ددين هم ددنيا ده .
- بد زوي نه زوي .
- بييره دشيطان کار دي .
- بد بوټي بلا نه وهي .

پښتو متلونه

- په دوه بېر يو پښی مه ږده .
- پوره ! ورک دی کړل دوه کوره .
- پر پچه وخت کشمیر یی ولید .
- پر دی خواره یا پور دی یا پیغور .
- پردی کت تر نیمو شپو دی .
- پر بنو تلوار او پر بدی وتاعمل .
- پر می که مر می که .
- پښی هلته خی چی زړه خی .
- پلار گتلی زوی ته آسانه .
- پور چی خنډینی شی خورنی شی .
- پر پردی کور سل میلمانه هیخ دی .
- پخپله خر نه لری دبل به آس خاندی .
- په ډیرو روندو کی یو سترگی پا چا وی .
- په شرم هغه شرمیوی چی پری پو هیزی .
- په درنو دروند په سپکو سپک .
- په یو خپیره دوه مخونه خوږ یزی .
- په یو گل نه پسرلی کیزی .
- په یوه موزه کی دوی پښی نا خایزی .
- پشی خو به له اوږو جوړه کړو خو میو به څوک وکړی .
- په کور کی کلی نشی .
- پوردی وی په ورور دی وی .
- تر پردی گلالی زوی خپله بدرنگه لور بڼه ده .
- تر پراته زمری گرځنده گیدره بڼه ده .
- تر څو چی رښتیا راخی درواغو به کلی وران کړی وی .
- توری به لا لا وهی مری به عبد الله وهی .
- تر تیاری برخی مه تیر یزی .
- ترکانی دبیزو کار نه ده .
- جامه چی دپور شی په ځان اور شی .
- چی جنگ سورشو میری تود شو .
- چی نه دی وه سیالی مه کور کړه مه کالی .
- خپل گور هر چاته تنگ ښکاری .
- خر به خندا نه پو هیزی .
- خپل عمل د لاری مل دی .
- خپله خوله دی هم کلا ده هم بلا .
- خپل گریوان دبل لاس ته مه ورکوه .
- څوک ځان غواری څوک جهان .
- څه چی په گتوه کی وی په څمخی کی را پورته کیزی .
- څه ژرنده پڅه څه غنم لاند .
- څو گری ږیره د چری لا یقه ده .
- چا به کلی نه پر یښود وی اس می دملک کره وتی .
- چاره که دسرو ده هسی نه چی دڅیگر دمنډو ده .
- چی اختر تیر شی نکریزی په دیوال وتپه .

پښتو متلونه

- چې باد نه وی ونی نه ښوری .
- چې بد کوی بد به مومی .
- چې بد گر ځی بد په پرځی .
- چې غواری په هغو واورى .
- چې او گره سړیوی میلمانه ډیریزى .
- چې زه او ته راځی نو څه دی دقاضى .
- چې باغ پوخ شی باغون کورشی .
- چې سړی زړیزى حرص زیاتیزى .
- چې ډب نه وی ادب نه وی .
- چې مورشی سورشی .
- چې دښمن په پاتو مری په زهرویی مه وژنه .
- ددرواغو مزل لنډ وی .
- دا وری نه شری گیرى .
- دلمدو خټو لږ اوبه حاجت وی .
- ډیری لاری لږ ولاری .
- دزور اوبه په ځلی خیزی .
- دمیر چې مرگ راشی وزرونه وکړی .
- دملک مخی او د قاطر شاته مه زه .
- دمرورو برخه تا لوی .
- دحجرا غم به کورته راوړم دکور غم به چیرته یو سم .
- دسوال مری له ستونی نه تیریزى .
- دو هندوانی په یو لاس کی نه نیول کیږی .
- درانده له نیولو او د کاینه له وهلو د خدی ساته .
- دوپک هغه هم سره ورک .
- دریاب په لوته نه خریزی .
- دزرو قدر په زرگر وی .
- دزړه زړه ته لار وی .
- دزمر کور پی هډو کو نه وی .
- د زورورو وهل او د کمزوری کنځل .
- دسپو له خواری گیډران پر بامو لوبی کوی .
- دسوال په اوبو ژرنده نه گرځی .
- دښار دروازی تړل کیږی دخلکو خولی نه .
- دظلم عمر لنډ وی .
- د غریب غاښ په حلوا کی وځی .
- دغریب ملا په آذان څوک روژه ناماتوی .
- دغنمو له پرکته اغزی هم اوبه کیږی .
- دکبر کاسه نسکوره ده .
- دگو نگی ځوی ژبه خپله مور بڼه پوهیږی .
- دگیډر تر نازه د زمری دارل بڼه دی .
- دلوگری لوته زړه نه کیږی لور په لوته تیروی .
- دتولو نیمه، نیمه د انا شوه یو نیمه .
- دنیا په امید خوړله کیږی .

پښتو متلونه

- . د پورې سترگی په دستر خوان کی وی .
- . دیوال نم زړوی خو انسان غم زړوی .
- . دیوی سپړی لپاره ټول پو ستین مه سوزه .
- . دراغجن د رواغ وایی او ریښتنتی یی قیاس کوی .
- . د فقیر چی چیرته بڼه هلته شپه .
- . دمچ جنگ به د پک په سر معلوم شی .
- . دغه گز دغه میدان .
- . دمیره یا ترب دی یا خرب .
- . دریاب به لو بڼو نه وچیری .
- . دخوارانو دیگ په صبر پخیری .
- . د صبر خواره خواره وی .
- . د قبر خاوری په قبر تمامیری .
- . دمیری خخه شیطان بیزار دی .
- . درواغ د ایمان زوال دی .
- . د بڼار وو خه له نرخه نه .
- . دوست ته حال وایه د بڼمن ته لاپی کوه .
- . دوست به دی وژړوی د بڼمن به دی و خندوی .
- . د بڼه دخوارو په سر ولویری .
- . دمی نخانه شوه کولای ویل خمکه کږه ده .
- . دم چی ډول وهی زور به یی لری .
- . د بڼتیا ویل ترخه دی .
- . د رحم په لیوو ظلم په پسو .
- . د ژرنده که د پلار ده هم په وار ده .
- . د روغ صورت نیمه پاچاهی ده .
- . د مگر زه وایم چی روغ صورت جوړه پاچاهی ده .
- . د خوک چی روغ صورت ولری هر ورخ یی اختر دی .
- . د مگر زه وایم خوک چی روغ صورت ولرورخ یی اختر شپه یی پرات دی .
- . د زه گورم وتاته ته گوری وماته کار شو ترمیخ پاته .
- . د زهر به زهرو وزی .
- . د رانده یو خل امسا ورکوی .
- . د سر که لا ار شی عادت نه خی .
- . د سرکه غت هم وی پتیکی غواری .
- . د سترگی له ستر گو شرمیری .
- . د سل دی ومره یو دی مه مره .
- . د سپین والی د زره بڼه دی نه دویښتو .
- . د مگر زه وایم سپین والی دویښتو بڼه دی نه دسترگو .
- . د سپی ډیر دخان لپاره غاپی لږ دکور دپاره .
- . د سر خریلی بڼه ده نه میره شریلی .
- . د بڼه کوه له پاچا مه ویر پوه .
- . د شرم لکی نه لری .
- . د مگر زه وایم که چیری شرم لکی ولری نو اندازه به یی گرانه وی .
- . د عقل له کم عقلو زده کیږی .

پښتو متلونه

- عقل لعل گوهر دی نه په زور دی نه په زردی .
غم له غمه نه شر میږی .
غلبیل کوزی ته ویل چی سوری یی .
غر که لور دی به سر یی لار ده .
غله ته هر کانی سړی بڼکاری .
غل په غره کی نه ځایږی .
غله ته وایی غلا ه کوه دکور څیښتن ته وایی کور سا ته .
غل غل پیژنی او مل مل .
غوبنی خانانو وخور ی پر هډوکویی سپی جنگ کوی .
غوبنی د هر چا خوبنی دی خو پشو ایمان پری راوړی .
غر به غره نه ورځی خو سړی په سړی ورځی .
فیل که هر څو مره تږی شی په نس کی نی یو زنگون اوبه وی .
که بڼه یم له یارانو سره یم .
کیله ، کیله دخدای په هیله .
کم عقل اول ننک کوی بیا جنگ کوی .
کار چی بی استاده وی؛ خود به بی بنیاد وی .
که او په زور لری ځمکه سور لری .
که مشر مشر توب غواری کشر هم ددنیا دود غواری .
کون دوه واره خاندی .
کار اسان دی خو پیل یی گران دی .
کوټ کوټ دلته کوی خو هگی هلته اچوی .
کور کی دی جواری نشته له دماغه دی دپلو بوی راځی .
کار گر کور مروی لت مور ژړوی .
کبر جن دخدای دبنمن دی .
که هر څوک هو بنیاری نادان پو بڼته .
که نری ودانه ده په مری قیامت دی .
که ډوډی ډبل ده نس خودی خپل دی .
که سړی غرونه دی بڼخی یی ارمونه دی .
کارغه دزرکی رفتار کاوه خپل یی هیر شو .
کوپر بار تر مزله نه رسی .
کونډه د زوی په طعمه له میره ووته .
کلل یی په کودی کی خوری .
که شپه تیاره ده منی په شمار دی .
گوره ، گوره یادوه خوله به دی خوږه شی .
کیدری ته خپل پوست بلا دی .
گاومینه دگل په بوی څه پو هیږی .
گتی تر گتو لاندی دی .
گنجی که داکتر وای نو لومړی به نی دخپل سر علاج کړی وای .
له شنه آسمانه وریدل نه کیږی .
له پور وری بل خوار نشته .
له خوشی غږیدو پټه خوله بڼه ده .
له پښی تښته نشته .

پښتو متلونه

- لوڅ له ابو نه ډارېږي .
ليوه هغه ميړه وري چي له رمي جلا وي .
لويه مري ستوني شكوي .
لږ خوړه تل و خوړه .
له يوه لاسه ټك نه خيږي .
له بشاره ووځه خو له نرځه مه وځه .
لنډه ژبه هري خواته گرځي .
مه څه په هغه لار چي نه دي مورځي او نه پلار .
مرگ حق دي گور او كفن شك دي .
مرگ نه په واره دي نه په زاره .
مرگ ډيږو پرده ده .
مساږي بده بلاده .
اوزه وايم بي وطني ستره بلا ده .
ملاخان هير كا او بل ته مسلي كا .
ماما چي جيب ته لاس كوي د خوري طعمه ورته وي .
مرغه دانه ويني لومه نه ويني .
مور د وړي له حاله څه خبر دي .
مه كوه په چا چي وبه شي په تا .
مار د ځان له ډاره خولي اچوي .
مري نه خاندې كه وخاندې كفن څير وي .
مور كه ليوگي هم شي خپل ځوي نه خوري .
مه داسي خوږ شه چي څوك دي و خوري .
مه داسي تريخ شه چي ودي غورځوي .
ماهي چي نيسي تر لكې يي نيسه .
مار چيچلي له پري ډارېږي .
ميړ ته چي خداي په قهر شي نو وزرونه وركوي .
ميا كه رښتيا ميا وي خپلي وزې به ميږي كړي واي .
مخ يي پټ كړه رنگ ئي ورك كړه .
ميلمه وي دڅو شپونو نه چي پايي تر كلو .
نرمه غاړه توره هم نه غوځوي .
نوم دلنگر دي كور دي ډگر .
ورك شه هغه ورور چي له ډمانو اخلي پور .
وركي خوله لويي خبري .
وزه له ليوه نه تښتيدده د قصاب كره ننوته .
وروري به كوو حساب تر مينځ .
وزه چي ځملي خپل ځاي پاكوي .
وړي پيشو د زمري سره چنكيږي .
وړي ته چا ويل څلو رڅلور څو كيږي ويل ئي اته ډوډي .
واده يم خو خبره نه يم چي په چا .
وزه چي په بام و خيږي نو ليوه ته بشكنځلي كوي .
وچي خاوري په ديوال نه نښلي .
وني چي ميوه نيسي ډبري په خوري .

پښتو متلونه

- هر څه چې خام وي پخيري انسان چې خام شو نه پخيري .
- هيڅوک نه وايي چې زما شرومبي تروى دى .
- بڼه وکړه په ابو کي يى واچوه .

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**